又安崗国公阮熾 訓書

從 Société Asiatique H-M 2105 抄本

訓書

開国推忠揚武明美輔国佐理靖難中兴功臣、太原鎮鏢騎上將軍、特進
開府儀同三司、入内檢校右輔右相国、太傅、平章軍国重事、領管欽突中 鉄
聖翊將欽突左聖翊聖、上柱国、賜金袋魚[2]、金符 嵩国公 欽 阮熾

遺訓

余乃𤃩驩州道、彷光府 真福縣 上舍畔社人也。本姓阮。世居濵海、以煮塩
為業。余自少時、遭閏胡之末。父親早歿、余從其兄汴挈家往從我太祖高
皇帝於藍山。時余方九歲。1405 帝命余教習羣犬、咸知進止。帝嘉其能、愈益幸
焉

。戊戌年 1418 正月初四日、帝見明賊恣乱愈甚。於是奮志扒乱。殺象一隻、啤血
盟誓、遂率豪傑起義兵於藍山。是時余年二十二、帝以五符授余共兄汴、期以
戮力平賊。然賊勢方強、未有以制。帝多以金銀賂遺賊將、冀以少緩。

。初九日賊犇衆迫帝。兄乃退屯洛水。十三日賊進至、帝大縱兵衝擊賊陣、斬首

三千餘級。所獲器械亦以千数。

○十六日、被叛臣父導愛為賊嚮道以襄帝、虜獲帝之家小。只有余㒷彬国公、恒国公、匡国公、端毅侯等、從帝潛伏於至灵山。絶糧三箇月。

屬妾子帝官迫危甚

○後帝收其散卒、纔百餘人、棲于至靈山悋犒處。又設伏于悋汶山、以藥毒夾射兩傍。賊乃敗走。

又諸將战於美美処捨阮抄斬一百餘級

○庚子年 1420 又被屬国逆人名琴爛為賊嚮導、引賊將李彬、方政等將兵以攻。帝先遣余㒷、政郡公、福国公、匡国公等將兵設伏於蒲梦以待。賊至、縱兵拏破之、斬首三千餘級

賊衆大潰

○壬寅年 1422 十二月二十日、賊兵㒷哀牢相約腹背攻帝於耶閑冉。余㒷、恒国公、信郡公、慶郡公、岐郡公等身先陷陣、斬得賊將馮貴。賊衆大潰。馬琪、陳智僅脫身走。斬首千餘級、獲馬百餘匹。

○癸卯年 1423 四月初十日、帝振旅还藍山

*1420 賊又大擧衆而來。帝乃先設伏以待。未時賊至、伏兵四起、賊衆大潰。帝乃休兵於悋寧。

霖汶

耶

。甲辰年九月二十日、帝命諸將將兵象囊多矜城、破之、斬首千餘級

後帝親率精銳挑賊出壘以战。余共彬国公恒国公履国公弘国公忠郡公恪郡公茂慶侯等爭先陷陣、生擒賊將朱傑、斬前鋒黃城。賊乃入城築壘固守。

。乙巳年正月貳拾五日、帝進至乂安

。丙午年八月二十日賊將王通參將馬瑛等領兵五萬、馬五千匹、分道進攻。余共彬国公潛伏於清潭以待。岐郡公共匡国公奮擊寧洞寧橋處、斬李彬陳合及賊眾五万餘級

。是後明人復遣安遠侯柳昇共黔国公沐晟、保定伯梁銘、都督崔聚尚書黃福等、分為兩路。柳昇領兵十万由丘溫進。晟領兵十万由雲南進。帝聞之、召諸將商議。乃遣忠郡公領兵潛伏於支陵隘以待。柳昇率大兵進至、伏兵俱起、斬柳昇李慶等、及賊眾万餘級。余領大軍繼至、生擒崔聚黃

福及賊衆三万餘。𢿱所獲器械不可勝計。

。其雲南沐晟領兵千万駐黎華。帝以所俘卒、及柳昇所受勅書符印送沐晟。晟見之大驚。乃躙轔藉奔潰。我乘勝縱兵拏之。賊大驚懼。俱解甲乞降。自是明人蜂蠆頓消。我国山河尽復。

獲十人

賊將王通馬瑛李安陳智内官山寿馬騏布政弋謙高翔等尽被送還願得領衆北回

乃遣使賫敕書命賊將領軍北回朝貢復依洪武舊制許通往來

。戊申年1428我。太祖高皇帝即位。大會諸將。定功行封。以余多有勳勞。封為：開国推忠揚武明義輔国功臣。特進開府儀三司、入内檢校領管欽（鉄）突中聖翊將欽（鉄）突左聖翊聖上柱国。賜金魚袋金符亞郡公。

其兄沐拏賊陣亡、帝嘉贈太傅郡公、謚惠武

。順天六年1433帝遺詔俾輔嗣。圣太宗文皇帝、日夜謀慮、興致太平。

。追至。仁宗宣皇帝延寧六年　間有厲分侯黎宜民帝之次兄、包藏禍心瞯覘神器。率黨悪范屯潘班等。夜時踰牆弒帝于宮中。厲分侯篡位、号

称天興。時余位居首相、與文武大臣唱大義、誅渠魁、掃肅宮禁、奉迎

皇上於藩邸登大宝纂大統。

。皇上軫念余之勲勞開済節厲精忠、進封為：開国推忠揚武明義輔国

佐理靖難中興功臣。太原鎮鏢騎上將軍。特進開府儀同三司、入内檢

校佐輔右相国、太傅、平章軍国重事、領管缺突中丞翊將缺突左堅翊

聖上柱国、賜金魚袋金符歯郡公。賜姓黎。

帝嘉贈顕考太保亭郡公謚福勝、顕妣郡夫人。妻妾均蒙廕庇。子婿皆

為顕官。男娶公主、女嫁皇宗各極品制之榮

長男曰師同、原入内少尉參預朝政、駙馬郡都尉、檢校内外、豫治軍民、娶

第四公主

次曰昶、駙馬都尉殿武衛總管、同總、知諸將事、加行順化道都總兵使

司都總兵使。娶第五公主

三曰日炫、化丹神甲軍同知都總兵使司都總兵使
四曰伯傑奮武衛三輔国軍同知
五曰継柒、行順化道三輔国軍都總兵使司都々兵使、娶瑞原縣、高峙輿
中兴功臣特進金紫栄祿大夫太保保々定侯 之女
六曰逢時清化衛都總兵使司都總兵使、娶梁江縣藍山鄉高希侯
之女
七曰叔虞、寧国衛都總兵使司同知、原一品正监
八曰宗畢、一品监、行諒山處都總兵同知、娶梁江縣藍山
鄉黎康、之女、
九曰景清宣国衛都總兵使司都總兵使、娶梁江縣潭施社、傅国公
黎寿域之女
十曰仲達、達信大夫、娶唐安縣郎下社阮叔之女

十一日福蛇、達信大夫
十二日有亮、勳達衛管領、娶農貢縣石木社北軍都督府捕賊大將軍
之女
十三日同寅、玉鈴衛管領、娶溧江縣潭施社付国公之女
十四日仁實、彂勇衛前所管領
十五日文祉奮勇衛後所管領清華處都總兵使司都總兵同知
十六日維新
長女曰喜、次曰瓖 俱嫁皇太子
三日明嫁興元縣美裕社左侍郎正忠侯
四日泰、五日瑞 六日璉 七日涼 八日平
女孫曰社 屬封上郡公主

。皇上敕賜功臣田祿、及余新買田土潭池、在各府縣、社等處所、置祭田及均遜

分留與尒等、永為產業。

。今尒等見其好宅肥田之富、当思及余披荊剪棘之勞。見其歌兒舞妓

之樂、当思及余卧雪枕戈之苦。余見李勣唐之名將、終有敬業反逆之罪。

尒等宜取鑒焉。曹彬宋之良將、卒有琭瑋將玹之登、尒等宜效之焉。

尒子孫等有能謹守家法、以孝收功。是吾之孝子令孫。或有違悖競起

爭端、尒等宜表奏于朝廷、坐不孝。尒等同記吾言、不可忘也

Trên đây là bài di-huấn của Nguyễn Xí, người huyện Nghi-lộc ngày nay.
Nguyễn Xí giúp Lê Lợi từ khi mới khởi nghĩa. sau thành một công thần rất trọng. Lại có công dẹp Nghi-dân, tôn Lê Thánh-tông.
Bản di-huấn chép các việc đánh nhau với quân Minh, tóm tắt Lam-sơn Thật-lục. Xét các câu văn thì hình như Ng. Xí đã theo hẳn từng câu chép trong Lam-sơn Thật lục. Vậy về sử, nó không thêm được điều gì. Nhưng bản Lam-sơn Thật-lục ngày nay là bản của sử-quan Hồ Sĩ Dương đã chữa lại năm 1676. So với bài di-huấn thì thoại cũ đời Lê Thái-tổ đến Lê Thánh-tông không bị thay đổi mấy.
Chú thích rằng bản Di-Huấn này — chép theo bản sao mới của H. Maspero HM 2105. Société asiatique — mấy nhiều chữ sai.

Sau bài Di-huấn, lại có một bài khác phỏng theo bài di-huấn, soạn ra bởi một dòng dõi Lê Xí (gọi anh Lê Xí — Biện — là cao cao tổ)
Văn chỉ khác bài Di-huấn một vài câu thêm vào hoặc một vài chữ [Trên đây tôi viết bộ bút chì)
Nhưng bài ấy có cho thêm một vài tiểu tiết về Nguyễn Xí. Ví như
cha Nguyễn Xí tên Hội 會
mẹ Nguyễn Xí tên Cây 核
và cuối có:

皇上善之曰：相公為人剛明勇美。有經天緯地之才。親任天下之重。始終有大勲勞於国家。
及其不豫。皇上甚悯之，命中使賚賜勅諭一道，药錢一千貫，候问不已。
光順六年 1465 乙酉 冬十月（丁亥）三十日（甲辰）申时薨于正寢，时六十有九歲。皇上輟朝三日，厚頒贈物賜祭，治喪儀礼錢一百貫。辨於有司
皇上加封..(như trên) 贈太師商国公，謚美武 賜~~國~~姓.黎

Tính khởi ông sinh năm 丁丑 1397

Sau đây là bài bia Vĩnh-lăng ở lăng Lê lợi., sao theo bản rập của ĐPBC.

藍山永陵碑

維順天六年歲次癸丑閏八月二十二日

太祖高皇帝賓天。本年十月二十三日葬于藍山之永陵。

帝姓黎諱（左从禾 右从刂）

曾祖諱（左从言 右从每）清化府人也。嘗一日遊藍山。見衆鳥群飛。翔繞於藍山之下

若衆人聚會之狀。曰此佳處

也。因徙家居焉。三年而產業成。子孫日蕃。奴隸日衆。建邦啟土寔基於

此焉。自是世為一方

君長。

皇祖諱（左从金 右从丁）克承其家。以繼先志。有衆至千餘人。

皇祖妣阮氏。最有賢行。生二子。長曰從。次曰（左从月 右从廣）

帝之

皇考也。愷悌慈祥。休休樂善。好養賓客。鄰境之民。視同一家。是以人莫

不感其恩。而服其義也。

皇妣鄭氏諱(上从下从倉)。勤於婦道。閨門和睦。家日益昌。生三子。伯曰學。仲曰除。
季則
帝也。伯受祖父之傳。不幸短命。
帝承祖父之業惟謹。雖時遭大乱。而志且益堅。晦跡山林。以稼穡為業。
由其憤強賊之陵暴。尤專心
於韜略之書。罄竭家資。厚待賓客。歲戊戌(1418)起集義兵屯洛水上。前
後凡數十餘戰。皆設伏出奇。避鋭
乘弊。以寡敵衆。以弱制強。丙午(1426)戰於窣洞大捷。遂進圍東都。丁未(1427)賊
援安遠侯柳升領兵十萬由
廣西進。黔国公沐晟領兵五萬。由雲南進。支稜一戰。柳升授首。斬賊衆
数萬餘級。生擒賊將黃福
崔聚等三百餘人。軍下三萬餘口。所獲柳升勑命兵符送雲南軍。沐
晟見之。羣衆宵潰。斬馘生擒

不可殫紀。時鎮守東關城成山侯王通等先與我軍講和未定。至是請
盟於珥河之上。各處鎮守
城池俱開門出降。凡所擒獲賊人。及各城降卒。該十萬餘口。一皆放還。
水路送號船五百餘艘。陸
路應付口粮脚力。戒戢軍士。秋毫一無所犯。兩国自是通好。北南無事。
忙禮哀牢俱入版圖。占城
闍婆航海修貢。
帝宵衣旰食。凡六載。而国中大治。至是崩。
順天六年癸丑十月吉日榮祿大夫入內行遣知三館事臣阮廌奉
翰林院待制臣武文斐奉書
勅譔

元識川書

NG XÍ

LES GOÉLANDS

MARQUE DÉPOSÉE

CAHIERS NF SCOLAIRES LIC 67

N° 104

义安南国公阮熾

訓書

從
Société
Asiatique
H-M
2105
抄本